
ROZPRAWY Z PRAWA PRYWATNEGO

Księga jubileuszowa
dedykowana
Profesorowi
Wojciechowi Popiołkowi

Wolters Kluwer

ROZPRAWY Z PRAWA PRYWATNEGO

Księga jubileuszowa
dedykowana
Profesorowi
Wojciechowi Popiołkowi

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Publikacja dofinansowana przez Fundację
Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego
„Facultas Iuridica”

Recenzent

Prof. dr hab. Tadeusz Wiśniewski

Wydawca

Agata Jędrasik

Redaktor prowadzący

Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne

Małgorzata Nowak

Projekt graficzny okładki

Grafos

Zdjęcie prof. Wojciecha Popiołka

Mariusz Janiszewski

Łamanie

Andytex

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-156-7

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Wojciech Łopkowski

SŁOWO WSTĘPNE

Profesor Wojciech Popiołek urodził się 1 kwietnia 1951 r. w Krakowie. Od najmłodszych lat mieszkał w Katowicach, gdzie w 1964 r. ukończył szkołę podstawową. W tym samym roku rozpoczął naukę w Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika, w klasie z poszerzonym językiem francuskim. W 1968 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. W latach 1968–1972 odbył studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, uzyskując w 1972 r. tytuł magistra prawa. Od 1 października 1972 r. pracował na Uniwersytecie Śląskim jako asystent stażysta w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Międzynarodowego Prywatnego, kierowanej ówczesnie przez prof. Maksymiliana Pazdana. W 1973 r. został asystentem przy tej Katedrze, następnie starszym asystentem, a po doktoracie – adiunktem. Na Uniwersytecie Śląskim pracuje do dziś. Od 2006 r. jest kierownikiem Katedry Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego. Tytuł profesora uzyskał w 2010 r., a od 2014 r. jest zatrudniony na stanowisku profesora zwyczajnego.

W latach 1972 i 1973 Profesor odbył staże na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie uczęszczał na wykłady i seminaria m.in. profesorów: Henryka Tramera, Witolda Czachórskiego i Jerzego Jakubowskiego, oraz w Międzyuczelnianym Instytucie Własności Intelektualnej w Krakowie. Tam uczestniczył w zajęciach prowadzonych m.in. przez profesorów Stefana Grzybowskiego i Andrzeja Kopffa. W latach 1974–1976 odbył pozaetatową aplikację sądową w Sądzie Wojewódzkim w Katowicach, zakończoną egzaminem sędziowskim.

Na podstawie rozprawy doktorskiej zatytułowanej *Umowa wydawnicza w prawie międzynarodowym prywatnym* – po złożeniu egzaminów doktorskich i po publicznej obronie przed Radą Wydziału Prawa UŚ w 1977 r. – Rada ta nadała mu stopień doktora nauk prawnych. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. Maksymilian Pazdan. Stopień doktora habilitowanego nauk prawnych uzyskał w 1990 r. mocą uchwały rady Wydziału Prawa i Administracji UŚ. Tytuł rozprawy habilitacyjnej to: *Wykonanie zobowiązania umownego a prawo miejsca wykonania. Zagadnienia kolizyjnoprawne*.

Profesor Wojciech Popiołek w 1980 r. był stypendystą rządu francuskiego na Uniwersytecie Paris I, gdzie uczęszczał na wykłady i seminaria prowadzone przez profesorów Henri Batiffola, Paula Lagarde’a, François Terré i Bertholda Goldmana. Odbył także staże w ESC Toulouse i na Uniwersytecie w Trewirze.

W latach 1980–1981 działał w NSZZ „Solidarność” m.in. jako członek Komisji Zakładowej w Uniwersytecie Śląskim, a w stanie wojennym w Biskupim Komitecie Pomocy Uwięzionym i Internowanym przy Kurii Diecezjalnej w Katowicach.

Dorobek naukowy Profesora Wojciecha Popiołka jest imponujący. Jego wysoką pozycję naukową w polskiej doktrynie prawniczej dokumentuje wykaz dotychczasowych jego publikacji, zamieszczony w tym tomie.

Na podkreślenie zasługuje pionierski charakter wielu tez naukowych sformułowanych przez Profesora oraz stworzonych przez niego konstrukcji jurydycznych, podejmowanie tematów nieopracowanych w nauce, o dużej przydatności dla praktyki krajowego i międzynarodowego obrotu handlowego. Proponowane rozwiązania oparte są na gruntownej znajomości praktyki obrotu handlowego.

Zasięg poszukiwań badawczych Profesora jest bardzo szeroki. Najwięcej uwagi poświęcił on prawu prywatnemu międzynarodowemu, stając się jednym z najwybitniejszych znawców tej dziedziny nie tylko w Polsce, lecz także poza granicami naszego kraju, oraz prawu spółek handlowych. W jego dorobku są również cenne prace z zakresu klasycznej cywilistyki, prawa własności intelektualnej, międzynarodowego prawa handlowego i prawa sądownictwa polubownego.

Na macierzystej Uczelni pełnił i pełni różne funkcje: przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej Uniwersytetu Śląskiego dla studentów (1993–1998), rzecznika dyscyplinarnego do spraw nauczycieli akademickich (od 2001 r.), zastępcy dyrektora Śląskiej Międzynarodowej Szkoły Handlowej (1993–2004), kierownika Katedry Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego (od 1 października 2006 r.).

Pod kierunkiem Profesora dwanaście osób uzyskało stopień doktora nauk prawnych. Jako recenzent wziął udział w ponad 30 przewodach doktorskich w ośrodkach akademickich Krakowa, Wrocławia, Warszawy, Poznania i Katowic oraz w kilkunastu przewodach habilitacyjnych we Wrocławiu, w Gdańsku, Poznaniu, Katowicach, Warszawie, Lublinie i Krakowie. W charakterze recenzenta wystąpił w kilku postępowaniach o nadanie tytułu profesora.

Jest członkiem Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów.

Od wielu lat na macierzystym Wydziale na kierunku Prawo wykłada prawo zobowiązań i prawo prywatne międzynarodowe oraz od niedawna – na kierunku Przedsiębiorczość – część ogólną prawa cywilnego. Specjalistycznej problematyce prawa spółek handlowych poświęcone są jego wykłady na studiach podyplomowych na Uniwersytecie Śląskim (spółka akcyjna), Uniwersytecie Warszawskim (rozporządzenie prawami udziałowymi) i w Szkole Głównej Handlowej (zarząd i rada nadzorcza spółki akcyjnej). Dużym powodzeniem nieustannie cieszą się jego seminaria magisterskie.

Jest (lub był) członkiem wielu organizacji i stowarzyszeń naukowych: Komisji Prawa Morskiego PAN w Gdańsku (1999–2005), Komitetu Nauk Prawnych PAN Oddziału w Katowicach (od 2000 r.), Komitetu Nauk Prawnych PAN (2007–2010), Association Henri Capitant (od 1996 r.), Polskiego Stowarzyszenia Prawa Europejskiego (od 2005 r.), Fundacji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenia Arbitrów Polskich (od 2001 r.) oraz Stowarzyszenia Absolwentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego (od 2001 r.).

Przewodniczy powołanej w 2016 r. Komisji Prawniczej Polskiej Akademii Umiejętności w Katowicach. Jest delegatem Polski do UNIDROIT (International Institute for the Unification of Private Law), członkiem Rady Zarządzającej.

Bierze niezwykle aktywny udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym jako autor raportów i referatów wygłaszanych na konferencjach (seminariach) naukowych oraz uczestnik dyskusji. Jest świetnym mówcą. Znany jest z błyskotliwych wystąpień w czasie dyskusji.

Uczestniczy w pracach rad programowych lub komitetów redakcyjnych czasopism: „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego” (1972–2003), „Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego” (od 2004 r.), „Rejent” (od 1999 r.) i „Przegląd Prawa Handlowego” (od 2006 r.).

Od wielu lat bierze udział w pracach legislacyjnych. Był zapraszany do udziału w pracach nad prawem spółek handlowych, ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, prawem bankowym, ustawą o łączeniu banków oraz regulacjami dotyczącymi międzynarodowego obrotu handlowego. Wchodził w skład: Zespołu prawa prywatnego międzynarodowego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości (2003–2011), Zespołu problemowego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego do spraw projektu Kodeksu cywilnego – Zobowiązania (2008–2010), Zespołu problemowego w ramach Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego do spraw nowelizacji Kodeksu spółek handlowych (2011–2014) i wreszcie w marcu 2015 r. został powołany w skład Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, którą rozwiązano już w grudniu tegoż roku. Przygotowywał opinie na życzenie Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Gospodarki, Najwyższej Izby Kontroli i Sejmu.

Duże zasługi ma dla funkcjonowania i rozwoju sądownictwa polubownego zarówno jako uczoney, jak i arbiter. Jest wpisany na listy arbitrow: Sądu Polubownego przy Regionalnej Izbie Gospodarczej w Katowicach, Sądu Polubownego przy Związku Banków Polskich, Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej (obecnie jest nadto członkiem Rady Arbitrażowej), Sądu Arbitrażowego przy KPP Lewiatan oraz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych. Uczestniczył jako arbiter w kilkunastu arbitrażach *ad hoc*, krajowych i międzynarodowych, w arbitrażach prowadzonych pod auspicjami Międzynarodowej Izby Handlowej i Instytutu Arbitrażowego przy Sztokholmskiej Izbie Handlowej.

Problematyce arbitrażowej poświęcił liczącą się część swego dorobku naukowego. Był aktywnym uczestnikiem wielu seminariów i konferencji poświęconych prawu sądownictwa polubownego.

Uczestniczył w pracach Rady Programowej przy Wojewodzie Katowickim, a następnie Komisji Gospodarczej Śląskiego Sejmiku Wojewódzkiego oraz Rady Konsultacyjnej przy Regionalnej Izbie Gospodarczej w Katowicach. Jest członkiem Business Center Club. Prowadził szkolenia dla sędziów sądów powszechnych, radców prawnych, adwokatów, notariuszy oraz pracowników administracji rządowej i samorządowej. Szczególnie doniosłe były szkolenia poświęcone uregulowaniom prawa spółek handlowych oraz regulacjom prawa europejskiego w zakresie uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń sądowych. Był i jest członkiem rad nadzorczych spółek akcyjnych.

Obok zawodu nauczyciela akademickiego wykonuje zawód radcy prawnego (Okręgowa Izba Radców Prawnych w Katowicach) jako współnik w kancelarii prawniczej ADP Popiołek, Adwokaci i Doradcy (Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych, Spółka Komandytowa z siedzibą w Katowicach).

Włada językami angielskim i francuskim.

Żonaty, ma dwóch dorosłych synów.

Charakterystyka dorobku naukowego Profesora Wojciecha Popiołka nie jest łatwa, zarówno ze względu na szerokość obszaru pola badawczego, po którym Autor się porusza, jak i wielowątkowość podejmowanych badań.

W okresie poprzedzającym habilitację (czyli do 1990 r.) zajmował się problematyką kolizyjnoprawną praw na dobrach niematerialnych, prawa właściwego dla zobowiązań umownych oraz zagadnieniami z pogranicza prawa na dobrach niematerialnych i prawa prywatnego międzynarodowego. Rozpoczął też badania nad reżimem prawnym inwestycji zagranicznych w Polsce.

Na trwałe do dorobku naszej doktryny weszła zaproponowana przez Profesora w Jego rozprawie doktorskiej, poświęconej umowie wydawniczej, interpretacja budzącego wątpliwości art. 27 § 1 pkt 4 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym z 1965 r.

Trwałym osiągnięciem była (sformułowana wspólnie z Marią-Anną Zachariasiewicz) propozycja sposobu rozumienia – na tle wspomnianej ustawy z 1965 r. – pojęć „chwila” i „miejsce zawarcia umowy”. Krok ku późniejszym badaniom poświęconym koncepcji przepisów wymuszających swoje zastosowanie stanowiła wypowiedź na temat znaczenia przepisów „prawa publicznego” różnych systemów prawnych dla stosunków umownych handlu zagranicznego. Profesor Wojciech Popiołek był jednym z pierwszych badaczy problematyki prawnej obejmującej prowadzenie w Polsce przez zagraniczne podmioty działalności gospodarczej.

W 1986 r. ukazał się jego – przy współautorstwie Krzysztofa Sularza – komentarz do ustawy o zasadach prowadzenia na terytorium PRL działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne. Opublikował też wiele artykułów poświęconych tej problematyce. Badania te kontynuował w późniejszych latach.

Najważniejszym osiągnięciem torującym drogę do habilitacji była monografia poświęcona aspektom kolizyjnoprawnym wykonania zobowiązania. Profesor w sposób mistrzowski ukazał zawilości towarzyszące stosowaniu statutu kontraktowego do oceny wykonania zobowiązania. Po raz pierwszy w naszej literaturze zwrócił uwagę na doniosłość *legis loci solutionis* przy ocenie niektórych aspektów wykonania zobowiązania.

Po habilitacji kontynuował badania nad problematyką prawną inwestycji zagranicznych w Polsce. Poszerzył ją o zagadnienie statusu prawnego cudzoziemców w Polsce.

Główny nurt badawczy stanowiła w dalszym ciągu problematyka zobowiązań umownych. Poświęcił jej wiele studiów i artykułów oraz wystąpień na konferencjach naukowych. W tym nurcie mieści się Jego udział w komentarzu do Kodeksu cywilnego (pod redakcją K. Pietrzykowskiego) oraz w komentarzu do Konwencji wiedeńskiej z 1980 r., a także artykuły poświęcone wybranym uregulowaniom tej Konwencji.

Poza zobowiązaniami umownymi przedmiotem zainteresowania Profesora są inne zagadnienia z zakresu prawa prywatnego międzynarodowego. Spod Jego pióra wyszły pogłębione opracowania niektórych zagadnień części ogólnej prawa prywatnego międzynarodowego (odesłanie, prawo niejednolite), które zostały opublikowane w tomie 20A *Systemu Prawa Prywatnego*. W tomie 20C tego *Systemu* znalazło się opracowanie kolizyjnej problematyki zawarcia małżeństwa. Profesor pisał też o statucie personalnym

osób prawnych (m.in. w tomie 16 *Systemu Prawa Prywatnego*), o kolizyjnoprawnej problematyce separacji i wielu innych zagadnieniach.

W ostatnich latach najwięcej uwagi Profesor poświęcał problematyce spółek handlowych, a w szczególności spółek kapitałowych. Uczestniczył w wielu konferencjach, na których m.in. prezentował najpierw założenia przygotowywanej reformy prawa spółek, a następnie rozwiązania ostatecznie przyjęte w nowym Kodeksie spółek handlowych (obowiązujące od 1 stycznia 2001 r.). Łącznie na konferencjach tych wygłosił ponad 40 referatów. Opublikował w tym zakresie około 30 artykułów i kilka glos. Jest współautorem dwóch najważniejszych komentarzy do Kodeksu spółek handlowych (C.H. Beck i Wolters Kluwer). Charakter monograficzny miały opracowania poświęcone spółce akcyjnej zamieszczone w *Systemie Prawa Gospodarczego (Prawo papierów wartościowych)* i w *Systemie Prawa Handlowego*. Z zakresu prawa spółek przygotował także monografię dotyczącą akcji jako praw podmiotowych.

Pod jego redakcją ukazało się pierwsze w naszym piśmiennictwie opracowanie międzynarodowego prawa handlowego (*System Prawa Handlowego*, t. 9).

Dorobek naukowy Profesora Wojciecha Popiołka oraz inne jego osiągnięcia jako nauczyciela akademickiego i prawnika budzą podziw i szacunek.

Niech ta księga, ofiarowana Profesorowi przez współpracowników, uczniów i grono przyjaciół z Polski i z zagranicy, będzie nie tylko wyrazem najwyższego uznania dla jego dotychczasowych dokonań, lecz także zachętą do dalszej owocnej pracy wbrew wszelkim przeciwnościom, jakich życie nam nie szczędzi.

*Komitet Redakcyjny
Przyjaciele i Uczniowie*

Pragniemy wyrazić wdzięczność wszystkim tym osobom, dzięki którym możliwe stało się urzeczywistnienie idei wydania książki, w tym mecenasowi Grzegorzowi Długiemu, Izbie Notarialnej w Katowicach, Izbie Notarialnej w Rzeszowie, Izbie Notarialnej w Warszawie, Kancelarii Adwokackiej Warcholik-Kubas, Kancelarii Radców Prawnych Tomasz Ogłódek Marzena Czarnecka, Krajowej Radzie Notarialnej, Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Katowicach, Stowarzyszeniu Notariuszy RP, Kancelarii Adwokatów i Radców Prawnych Ślązak, Zapiór i Wspólnicy, a także tym osobom, które popierając nasze wspólne przedsięwzięcie, pragnęły pozostać anonimowe.

Komitet Redakcyjny

LISTA PUBLIKACJI (1972–2016)

1973

Konstytucyjna zasada monopolu handlu zagranicznego, „Studenckie Zeszyty Prawnicze”, Katowice, nr 3, s. 49–62.

1975

Prawo właściwe dla zobowiązań z umów o przeniesienie praw autorskich, „Prace Prawnicze Uniwersytetu Śląskiego”, z. 6, s. 45–64.

Sprawozdanie z konferencji poświęconej problematyce prawnej regulacji obrotu towarowego (Katowice, maj 1975), „Handel Wewnętrzny”, nr 4, s. 35–38.

1976

J.G. Matwiejew, Międzynarodowe konwencje po autorskomu prawu. Moskwa 1973, „Państwo i Prawo”, nr 6, s. 215–219 – recenzja.

Prawo właściwe dla zobowiązań z umów o korzystanie z cudzych rozwiązań technicznych zawieranych w obrocie z krajami rozwijającymi się, „Problemy Prawa Wynalazczego i Patentowego. Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego”, z. 2, s. 105–120.

Stosunki zamienne w międzynarodowym obrocie handlowym, „Przegląd Stosunków Międzynarodowych”, nr 4, s. 53–68.

1977

Ochrona praw producentów fonogramów w świetle postanowień konwencji międzynarodowych, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej”, t. 13, s. 141–161.

Prawo właściwe dla praw autorskich, „Studia Iuridica Silesiana”, t. 2, s. 62–77.

Projekt konwencji EWG o prawie właściwym dla zobowiązań umownych i pozaumownych z 1972 r., „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 1, s. 66–89.

Sprawozdanie z konferencji poświęconych problematyce opracowania polskiego kodeksu handlu zagranicznego, Sopot, 8 października 1975 r., Warszawa, 27 lutego 1976 r., „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 1, s. 227–231.

Transakcje wymienne jako forma bezpośrednich powiązań eksportowych i importowych przedsiębiorstw handlu wewnętrznego [w:] Zagadnienia prawne obrotu towarowego, red. M. Pazdan, „Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego”, nr 193, Katowice, s. 114–131 – współautor: M.A. Zachariasiewicz.

1978

Zawarcie umowy wydawniczej w prawie prywatnym międzynarodowym, „Studia Iuridica Silesiana”, t. 3, s. 82–96.

Z problematyki umów wydawniczych zawieranych przez autorów polskich w obrocie międzynarodowym, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 2, s. 156–173.

1979

Kolizyjnoprawna problematyka wykorzystania praw autorskich w ramach umowy wydawniczej, „Studia Prawnicze”, nr 4, s. 49–68.

Normy prawa prywatnego międzynarodowego w konwencjach o ochronie praw autorskich, „Państwo i Prawo”, nr 5, s. 71–81.

Zobowiązania z umów w projekcie Konwencji Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej o prawie właściwym dla zobowiązań umownych i pozaumownych, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 3, s. 133–153.

1980

Handbook of Institutional Arbitration in International Trade, Facts, Figures and Rules, red. E.J. Cohn, M. Domke, F. Eisemann, Amsterdam–New York 1977, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 4, s. 89–93 – recenzja.

Yearbook Commercial Arbitration, red. P. Sanders, Deventer 1979, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 4, s. 94–97 – recenzja.

Znaczenie przepisów o „bezpośrednim działaniu” w zakresie eksportu kompletnych obiektów przemysłowych [w:] Zagadnienia prawne eksportu kompletnych obiektów przemysłowych, red. M. Pazdan, A. Tynel, Katowice, s. 117–138.

1981

B. Hanotiau, Le droit international privé américain (Du premier au second Restatement of the Law, Conflict of Laws), Paris–Bruxelles 1979, „Państwo i Prawo”, nr 4, s. 112–114 – recenzja.

Dostosowanie treści kontraktów do zmiany okoliczności. Klauzule typowe i regulamin postępowania przed Stałym Komitetem przy MIH, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 6, s. 115–120 – tłumaczenie.

Znaczenie pojęć „chwila” i „miejsce zawarcia umowy” w ustawie o prawie prywatnym międzynarodowym z 1965 roku, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 5, s. 92–109 – współautor: M.A. Zachariasiewicz.

1982

Konwencja EWG o prawie właściwym dla zobowiązań, „Państwo i Prawo”, nr 9, s. 105–115.

Umowa wydawnicza w polskim prawie prywatnym międzynarodowym, Warszawa–Kraków.

Zachodniemiecka ustawa o regulacji prawnej ogólnych warunków umów z 9.12.1976 r., „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 6, s. 102–116.

1983

H. Batiffol, *Les contrats en droit international privé comparé*, McGill University 1981, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 7, s. 78–80 – recenzja.

I. Meznerics, *International Payments with Special Regard to Monetary Systems*, Alphen aan den Rijn–Budapest 1979, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 7, s. 74–78 – recenzja.

Konwencja 80/934 EWG o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, podpisana w Rzymie 19.06.1980 r., „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 7, s. 92–115 – tłumaczenie.

Uwagi do „Ogólnych zasad...”, „Inter-Polcom. Magazyn Informacyjny”, nr 11, s. 31–32.

1984

Działalność eksportowo-importowa zagranicznych podmiotów gospodarczych, „Inter-Polcom”, nr 5–6, s. 1–7.

Odmowa wydania zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej, „Inter-Polcom”, nr 11, s. 4–18.

Uczestnictwo zagranicznych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą w Polsce w stosunkach handlu zagranicznego, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 8, s. 156–180 – współautor: K. Sularz.

1985

Le contrat d'édition en droit international privé polonais, „Polish Yearbook of International Law”, nr 14, s. 241–264.

1986

Komentarz do ustawy o zasadach prowadzenia na terytorium PRL działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne, Warszawa – współautor: K. Sularz.

Nowa regulacja prawna działalności przedsiębiorstw „zagranicznych” i „z udziałem zagranicznym” w handlu zagranicznym, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 10, s. 164–178.

1987

Glosa do wyroku NSA z 21.11.1985 r., II SA 1506/85, OSPiKA, poz. 162, s. 27–33.

1988

Znaczenie przepisów „prawa publicznego” różnych systemów prawnych dla stosunków umownych handlu zagranicznego, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 12, s. 56–78.

1989

Udział spółek i przedsiębiorstw zagranicznych w handlu zagranicznym, „Przegląd Organizacji”, nr 8, s. 3–13.

Wykonanie zobowiązania umownego a prawo miejsca wykonania. Zagadnienia kolizyjnoprawne, Katowice 1989.

1990

Uczestnictwo w handlu zagranicznym podmiotów zagranicznych prowadzących w Polsce działalność gospodarczą, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 15, s. 106–118.

1991

Roszczenie o wykonanie świadczenia w naturze: zagadnienia kolizyjnoprawne, „Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego. Studia Iuridica Silesiana”, t. 16, s. 77–97.

1993

Łączenie się (fuzja) banków w formie spółki akcyjnej w prawie polskim, Warszawa, s. 62.
Ustawa o spółkach z udziałem zagranicznym (zagadnienia wybrane), „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 17, s. 132–152.

1994

Glosa do postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z 12.02.1993 r., XVI Gns 22/92, „Orzecznictwo Sądów Polskich”, nr 10, poz. 181c, s. 16–22.

Konwencja Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej o prawie właściwym dla zobowiązań umownych: wprowadzenie, „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, z. 2, s. 297–300.

„*La bonne foi en droit polonais*”, *Travaux de l'Association Henri Mazeaud*, Paris, s. 156–178.

Uwarunkowania prawne prywatyzacji polskiego węgla [w:] *Prywatyzacja polskiego węgla*, red. A. Karbownik, Gliwice, s. 20–36.

W sprawie ograniczeń kolizyjnoprawnego wyboru prawa w polskiej ustawie o prawie prywatnym międzynarodowym [w:] *Rozprawy z polskiego i europejskiego prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Józefowi Skąpskiemu*, red. A. Maćczyński, M. Pazdan, A. Szpunar, Kraków, s. 337–355.

1995

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 24.06.1993 r., III CZP 76/93, „Przegląd Sądowy”, nr 3, s. 83–95.

Niektóre zagadnienia prawne prywatyzacji „spótek węglowych”, „Wiadomości Górnicze”, nr 2.

Prawa do nieruchomości jako wkład niepieniężny do spółki z udziałem podmiotu zagranicznego, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 18, s. 120–137.

Some Legal Questions Concerning the Situation of Foreigners in Poland [w:] *Rechtsfragen der Rechtsfragen der Transformation in Polen. Schweizerisch-polnisches Kolloquium. Warszawa 11–14.05.1994*, red. J. Aregger, J. Poczobut, M. Wyrzykowski, Kraków, s. 49–61.

Udział w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jako przedmiot wkładu niepieniężnego do innej spółki – zagadnienia wybrane, „Rejent”, nr 9, s. 31–47.

1997

Holding bankowy w świetle przepisów ustawy z 14.06.1996 r. o łączeniu i grupowaniu niektórych banków w formie spółki akcyjnej [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Profesora Leopolda Stockiego*, red. M. Bączyk, J.A. Piszczek, E. Radomska, M. Wilke, Toruń, s. 467–477.

Kodeks cywilny. Komentarz, t. 1, red. K. Pietrzykowski, Warszawa.

Skarb Państwa jako poręczyciel dłużnika, wobec którego przyjęto układ w postępowaniu układowym, „Rejent”, nr 12, s. 34–49.

1998

Kłopotliwy monopol na torach, „Gospodarka Śląska”, nr 3.

Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Pietrzykowski, t. 2, Warszawa.

Likwidacja spółki kapitałowej, „Gospodarka Śląska”, nr 5.

O zarządzaniu spółką akcyjną przez radę nadzorczą, „Gospodarka Śląska”, nr 2.

Spółki tęsknią za Europą, „Gospodarka Śląska. Analizy, Prognozy, Prezentacje”, nr 1.

Umowy menedżerskie zrobione na kolanie, „Gospodarka Śląska”, nr 4.

1999

Akcje uprzywilejowane co do dywidendy [w:] *Księga pamiątkowa ku czci prof. K. Kruczałaka*, „Gdańskie Studia Prawnicze”, nr 5, s. 343–354.

Glosa do wyroku SN z 22.04.1999 r., II CKN 204/98 [dot. stosowania norm kolizyjnych; otwarcia akredytywy w obrocie międzynarodowym], OSP nr 3, poz. 43c. (Lex).

Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Pietrzykowski, t. 1, wyd. 2, Warszawa.

Swój człowiek w zarządzie, „Gospodarka Śląska. Analizy, Prognozy, Prezentacje”, nr 2.

„Szczególnie” spółki akcyjne w prawie polskim [w:] *II Kongres notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej. Referaty i opracowania*, red. R. Szytk, Poznań–Kluczbork, s. 233–255.

Ważne zakamarki górniczej ustawy, „Gospodarka Śląska. Analizy, Prognozy, Prezentacje”, nr 6.

Ważny akt prawny nie wolny od znaków zapytania, „Gospodarka Śląska. Analizy, Prognozy, Prezentacje”, nr 3.

2000

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22.04.1999 r., II CKN 204/98, „Orzecznictwo Sądów Polskich”, nr 3, poz. 43c, s. 152–154.

Podstawowe obowiązki kupującego w konwencji ONZ o międzynarodowej sprzedaży towarów, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, t. 19/20, s. 44–65.

Podstawowe obowiązki sprzedawcy w konwencji ONZ o międzynarodowej sprzedaży towarów [w:] *Prace z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci Sędziego Janusza Pietrzykowskiego*, red. J. Błęszyński, Warszawa, s. 225–242.

Prezesi nie są bezkarni, „Gospodarka Śląska. Analizy, Prognozy, Prezentacje”, nr 3.

Samorządowe spółki akcyjne [w:] *Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa dla uczczenia pracy naukowej Profesora Antoniego Agopszowicza*, red. R. Mikosz, Katowice, s. 109–126.

Separacja w prawie prywatnym międzynarodowym [w:] *Valeat aequitas. Księga pamiątkowa ofiarowana Księdzu Profesorowi Remigiuszowi Sobańskiemu*, red. M. Pazdan, Katowice, s. 351–361.

Zobowiązania umowne w prawie prywatnym międzynarodowym. Uwagi de lege ferenda, „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, nr 3, s. 623–637.

2001

Dobrowolne umorzenie akcji, „Monitor Prawniczy”, nr 17, s. 871–876.

Kodeks spółek handlowych. Cz. 5–23. Spółka komandytowa; spółka z o.o.; spółka akcyjna, „Gazeta Prawna”, nr 2, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 29.

Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. K. Kruczałak, Warszawa, s. 694–728, 900–904, 906–910.

Konwencja wiedeńska o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów. Komentarz, red. M. Pazdan, Kraków, s. 324–337, 340–381, 498–533.

Podmiotowy zakres zastosowania art. 6 Kodeksu spółek handlowych, „Prawo Spółek”, nr 7/8, s. 2–12.

Umorzenie udziałów i akcji w Kodeksie spółek handlowych, „Rejent”, nr 7/8, s. 245–266.

Wykonywanie praw udziałowych przez zagranicznych akcjonariuszy polskich spółek akcyjnych (zagadnienia wybrane) [w:] *Kodeks spółek handlowych. Studia i materiały*, red. R. Szytk, Poznań–Kluczbork, s. 573–594.

2002

Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Pietrzykowski, t. 1, wyd. 3, Warszawa.

Podział spółki kapitałowej przez wydzielenie – zagadnienia wybrane, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 2, s. 1–11.

Prawo właściwe dla przeniesienia akcji poza obrotem regulowanym, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 11, s. 37–46.

2003

Delegowanie członka rady nadzorczej spółki akcyjnej do czasowego wykonywania czynności członka zarządu [w:] *Studia z prawa prywatnego gospodarczego. Księga pamiątkowa ku czci prof. Ireneusza Weissa*, red. W. Pyziół, Kraków, s. 217–228.

Kodeks cywilny. Komentarz, t. I i II, wyd. III, *Suplement*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa, s. 12–35, 97–102.

Kodeks spółek handlowych: komentarz, orzecznictwo, red. J.A. Strzępka, Warszawa.

Lepiej już było. Wątpliwy projekt nowej ustawy o wolności gospodarczej, „Rzeczpospolita”, nr 246 – współautorzy: W.J. Katner, A. Kidyba, S. Sołtysiński.

Przeprowadzenie przymusowego wykupu akcji w trybie art. 418 Kodeksu spółek handlowych – zagadnienia wybrane, „Rejent”, nr 6, s. 141–159.

System Prawa Gospodarczego, t. IV, *Prawo papierów wartościowych*, red. S. Włodyka, Warszawa, s. 75–338.

2004

Adam Opalski, Kapitał zakładowy. Zysk. Umorzenie, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2002, *Przegląd Prawa Handlowego* 2003, nr 1 – recenzja.

- Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, wyd. 3 zaktual., Warszawa.
- Nowelizacja przepisów Kodeksu spółek handlowych o spółce akcyjnej*, „Monitor Prawniczy”, nr 12, s. 539–547.
- Powstanie akcji jako prawa podmiotowego (przyczynek do dyskusji o odpowiedzialności w stosunkach spółki akcyjnej w organizacji)* [w:] *Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara*, red. M. Pyziak-Szafnicka, Kraków, s. 563–577.
- Prawo o akcjach* [w:] *Prawo papierów wartościowych*, Warszawa, s. 75–338.

2005

- Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, wyd. 4, Warszawa.
- Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Orzecznictwo*, red. J.A. Strzępka, wyd. 3, t. II, Warszawa, s. 3–501.
- Niektóre przesłanki stosowania artykułu 394 Kodeksu spółek handlowych* [w:] *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtysińskiemu*, red. A. Nowicka, Poznań, s. 509–522.
- Nie łączyć odsetek z opłatami*, „Rzeczpospolita”, nr 115 – współautor: G. Kott.
- Prawo właściwe dla wykonywania prawa głosu przez współnika spółki kapitałowej* [w:] *Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa Profesora Maksymiliana Pazdana*, red. L. Ogiegło, W. Popiołek, M. Szpunar, Kraków, s. 279–291.
- Wielka Encyklopedia Prawa*, red. B. Hołyst, E. Smoktunowicz, wyd. 2, Warszawa (wyd. 1: 2000) – opracowanie 28 haseł.
- Zakazać dzikiej windykacji*, „Rzeczpospolita”, nr 33, 34 – współautorzy: W.J. Katner, A. Roter, K. Wierzbowski.

2006

- Ile może kosztować kredyt konsumencki. Różne rozumienie jednego przepisu ustawy*, „Rzeczpospolita”, nr 156 – współautorzy: M. Jagielska, G. Kott.
- Jaki notariat jest potrzebny społeczeństwu i państwu?* [w:] *III Kongres Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej. Nowoczesny notariat w bezpiecznym państwie*, red. R. Szytk, Warszawa–Kluczbork, s. 299–312.
- Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Orzecznictwo*, red. J.A. Strzępka, wyd. 3, Warszawa, s. 3–109, 112.
- Wygaśnięcie mandatu członka organu spółki kapitałowej – zagadnienia wybrane* [w:] *Kodeks spółek handlowych po pięciu latach*, red. J. Frąckowiak, Wrocław, s. 781–796.

2007

- Dziwaczne ograniczenia swobody działalności przedsiębiorców telekomunikacyjnych*, „Rzeczpospolita”, nr 121.
- Legitymacja czynna odwołanych członków władz spółki do zaskarżenia uchwał sprzecznych z ustawą. Glosa do uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 1.03.2007 r.*, „Przeгляд Prawa Handlowego”, nr 10, s. 51–58 – współautor: S. Sołtysiński.
- Nieważność uchwały zgromadzenia współników zawierającej zgodę na zbycie udziałów, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 16.03.2006 r. (III CSK 32/06)*, „Glosa”, nr 3, s. 18–24.

- Obowiązek przyjęcia dostawy towaru w projekcie „Zasad europejskiego prawa umów” i w Konwencji ONZ o międzynarodowej sprzedaży towarów [w:] W kierunku europeizacji prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Jerzemu Rajskiemu*, red. A. Brzozowski, W. Kocot, K. Michałowska, Warszawa, s. 563–573.
- O uchwałach zgromadzeń spółek kapitałowych w protokołach notarialnych [w:] Rozprawy z prawa prywatnego, prawa o notariacie i prawa europejskiego ofiarowane Panu Rejentowi Romualdowi Szykowi*, red. E. Drozd, A. Oleszko, M. Pazdan, Kluczbork, s. 293–304.
- Prawo właściwe dla umownych zobowiązań elektronicznych w konwencji rzymskiej i projekcie rozporządzenia Rzym I [w:] Kolizyjne aspekty zobowiązań elektronicznych, Materiały konferencyjne (Wrocław, 2006)*, red. J. Gołaczyński, Warszawa, s. 9–27.
- Spółka akcyjna – Prawa i obowiązki akcjonariuszy; Zmiana statutu; Likwidacja spółki [w:] System Prawa Handlowego*, t. 2B, *Prawo spółek handlowych*, red. S. Włodyka, Warszawa, s. 94–288, 516–593.
- Spółki Skarbu Państwa. Kłopot z ekwiwalentem za nieodpłatne nabycie akcji*, „Rzeczpospolita”, nr 80 – współautor: K. Wierzbowski.

2008

- Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, t. I, wyd. 5, Warszawa, s. 211–241; 1069–1178 – komentarz do art. 1–449¹¹.
- Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. W. Pyziół, Warszawa – komentarz do art. 201–300, 430–441.
- O powadze rzeczy oszczędzonej w postępowaniu arbitrażowym [w:] Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurkiewiczowi*, red. P. Nowaczyk, S. Pieckowski, J. Poczobut, A. Szumański, A. Tynel, Warszawa, s. 169–179.
- Spółki osobowe w prawie prywatnym międzynarodowym [w:] System Prawa Prywatnego*, t. 16, *Prawo spółek osobowych*, red. A. Szajkowski, Warszawa, s. 445–462.
- Zagadnienia unormowane w art. 3 ust. 3 i art. 7 konwencji rzymskiej i w odpowiednich przepisach Rozporządzenia UE o prawie właściwym dla zobowiązań umownych: (Rzym I)*, „Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego”, t. 3.

2009

- Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, t. II, wyd. 5, Warszawa, s. 3–103; 203–225, 560–579.
- Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J.A. Strzępka, wyd. 4, Warszawa.

2010

- Akcja: prawo podmiotowe*, Warszawa.
- The effects of a foreign arbitral award in Poland under the New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards [w:] Ius est ars boni et aequi: Festschrift für Stanisława Kalus*, Frankfurt am Main, s. 429–450.
- Jeszcze w sprawie regulaminów rad nadzorczych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością [w:] Prawo handlowe XXI wieku: czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji: księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego*, Warszawa, s. 819–830.

O dziedziczeniu udziału w spółce jawnej [w:] *Współczesne problemy prawa prywatnego: księga pamiątkowa ku czci Profesora Edwarda Gniewka*, Warszawa, s. 485–494.

Zdatność arbitrażowa ze szczególnym uwzględnieniem sporów korporacyjnych, „Biuletyn Arbitrażowy”, nr 2(14), s. 11–27.

Zdatność arbitrażowa sporów. Dyskusja, „Biuletyn Arbitrażowy” 2010/2011, nr 4, s. 7–39.

2011

Application of foreign law in Poland [w:] C. Esplugues Mota, J.L. Iglesias Buhigues, G. Palao Moreno, *Application of foreign law*, Monachium 2011 – współautor: M. Zachariasiewicz.

Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Pietrzykowski, wyd. 6, Warszawa.

Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. J.A. Strzępka, wyd. 5, Warszawa, s. 1430.

Odmowa uznania (wykonania) zagranicznego orzeczenia arbitrażowego na podstawie art. V Konwencji nowojorskiej [w:] *Aurea praxis aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego*, Warszawa, s. 1799–1812.

2012

Cena akcji objętych przymusowym odkupem i jej zapłata przez spółkę [w:] *Problemy polskiego i europejskiego prawa prywatnego. Księga pamiątkowa Profesora Mariana Kępińskiego*, Warszawa.

Instrument opcjonalny a ochrona konsumenta [w:] *Kierunki rozwoju europejskiego prawa prywatnego: wpływ europejskiego prawa konsumenckiego na prawo krajowe*, Warszawa, s. 71–76.

Postępowanie w przypadku „rozbieżności zdań” co do ceny akcji w ramach przymusowego wykupu [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Aleksandrowi Oleszce*, Warszawa.

System Prawa Handlowego, t. 2, *Prawo spółek handlowych*, red. S. Włodyka, wyd. 2, Warszawa.

W sprawie częściowej nieważności (uchylenia w części) uchwały wspólników spółki kapitałowej [w:] *Proces cywilny. Nauka – kodyfikacja – praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, Poznań.

W sprawie niektórych konsekwencji zasady autonomii umowy o arbitraż [w:] *Arbitraż i mediacja. Księga jubileuszowa dedykowana dr Andrzejowi Tynelowi*, Warszawa 2012.

W sprawie zastosowania klauzuli rebus sic stantibus do zobowiązań wykonanych po wniesieniu pozwu [w:] *Rozprawy z prawa cywilnego, własności intelektualnej i prawa prywatnego międzynarodowego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Bogusławowi Gawlikowi*, Warszawa.

2013

Charakter prawny zdarzenia prowadzącego do objęcia udziałów podwyższenia kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością [w:] *Kodeks spółek handlowych po dziesięciu latach*, red. J. Frąckowiak, Wrocław.

Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Pietrzykowski, t. 1, wyd. 7, Warszawa.

- Kodeks cywilny. Komentarz do art. 450–1088. Przepisy wprowadzające*, red. K. Pietrzykowski, t. 2, wyd. 7, Warszawa, s. 3–102, 180–205, 473–488.
- Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J.A. Strzępka, wyd. 6, Warszawa.
- Polskie prawo arbitrażowe osiem lat po reformie – refleksje* [w:] *Konferencja. Arbitraż: prawo, praktyka, instytucje*, Warszawa 2013.
- Prawo niejednolite w polskim prawie prywatnym międzynarodowym* [w:] *Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drozdowi*, red. M. Pecyna, J. Pisuliński, M. Podrecka, Warszawa.
- Prawo właściwe dla roszczenia o uznanie umowy za bezskuteczną – skarga pauliańska w prawie prywatnym międzynarodowym*, „Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego”, t. 11 – współautor: M. Zachariasiewicz.
- System Prawa Handlowego*, t. 9, *Międzynarodowe prawo handlowe*, Warszawa – redaktor naukowy tomu.
- „Terytorializm” *praw autorskich w nowej polskiej ustawie o prawie prywatnym międzynarodowym* [w:] *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*, red. A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc, Warszawa.
- Wykonanie zobowiązania i jego naruszenie; Wykonanie zobowiązania i jego naruszenie (niewykonanie) w przepisach Konwencji wiedeńskiej; Prawo właściwe* [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 9, *Międzynarodowe prawo handlowe*, red. W. Popiołek, Warszawa, s. 610–650.
- Zgłoszenie wniosku o wpis uchwały o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego*, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 11, s. 4–10.

2014

- Charakter prawny uchwał wspólników i organów spółek handlowych*, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 9, s. 11–17.
- Cudzoziemiec wykonujący wolny zawód w polskiej spółce partnerskiej*, „Rejent”, numer specjalny, s. 47–76.
- Le particularisme du pouvoir dans les entreprises à capitaux publics. Rapport Général* [w:] *Travaux de l'Association Henri Capitant „Le Pouvoir dans les sociétés”*, Journées Chiliennes, t. LXII, s. 615–643.
- Odesłanie; Niejednolite prawo* [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 20A, *Prawo prywatne międzynarodowe*, red. M. Pazdan, Warszawa, rozdz. III § 12–13.
- Odesłanie w prawie prywatnym międzynarodowym*, „Studia Prawa Prywatnego”, z. 1(32), s. 3–24.
- Odpowiedzialność spółki dominującej za szkodę „pośrednią” wyrządzoną przez spółkę zależną* [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego oraz notarialnego. Księga pamiątkowa dedykowana prof. Maksymilianowi Pazdanowi*, red. A. Dańko-Roesler, A. Oleszko, R. Pastuszko, Warszawa, s. 305–322.
- Wydanie przez spółkę akcyjną dokumentów akcji osobie nieuprawnionej*, „Przegląd Prawa Handlowego”, nr 3, s. 4–9.

Wymagalność wierzytelności o wypłatę dywidendy w przypadku zaskarżenia uchwały walnego zgromadzenia określającej dzień dywidendy, „Przeгляд Prawa Handlowego”, nr 2, s. 4–11.

2015

Czy koniec osiemdziesięcioletniej tradycji formy niektórych czynności prawa spółek?, „Przeгляд Prawa Handlowego”, nr 4, s. 48–54.

Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Pietrzykowski, t. 1 i 2, wyd. 8, Warszawa.

Prawa podmiotowe uczestników spółek handlowych, „Monitor Prawniczy”, dodatek specjalny, nr 7, s. 18–26.

Zawarcie małżeństwa [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 20C, *Prawo prywatne międzynarodowe*, red. M. Pazdan, Warszawa, s. 37–77.

2016

La culpa in contrahendo dans la Convention de Vienne – perspective polonaise [w:] *Essays in honour of Professor Bonell*, Roma, s. 16.

La responsabilité de la société-mère pour la faute de la filiale [w:] *La responsabilité civile – les développements en France et en Pologne*, Łódź, red. D. Skupieć, s. 95–110.

Oświadczenie o „braku zamiaru nabycia nieruchomości” w ustawie o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców [w:] *Usus Magister Est Optimus. Rozprawy prawnicze ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Kubasowi*, red. B. Jelonek-Jarco, R. Kos, J. Zawadzka, Warszawa, s. 213–220.

Spółki osobowe w prawie prywatnym międzynarodowym [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 16, *Prawo spółek osobowych*, red. A. Szajkowski, wyd. 2, Warszawa, s. 675–697.

CZEŚĆ A

PRAWO PRYWATNE
MIĘDZYNARODOWE

LÁSZLÓ BURIÁN

DIE NEUKODIFIKATION DES UNGARISCHEN INTERNATIONALEN PRIVATRECHTS PROBLEME DES ALLGEMEINEN TEILS

1. EINFÜHRENDE BEMERKUNGEN

Es ist vielleicht auch im Ausland bekannt, dass in Ungarn nach mehr als 10-jährigen Kodifikationsarbeiten im Februar 2013 ein neues Zivilgesetzbuch verabschiedet wurde, das am 15-ten März 2014 in Kraft getreten ist¹. Im selben Jahr haben die Kodifikationsarbeiten an einer neuen Zivilprozessordnung begonnen. Deren vorläufigen Ergebnisse sind 39 Studien, die in einem Band vor kurzem veröffentlicht worden sind². Die Kodifikationswelle dauert an. Ein logischer nächster Schritt ist die Neukodifikation des ungarischen IPR-Gesetzes. Es hat niemandem überrascht, dass die Regierung im Mai dieses Jahres die Neukodifizierung des ungarischen IPR beschlossen hat³. Die von der Regierung gesetzten Fristen sind zwar kurz, das neue Gesetz soll spätestens im Frühjahr 2018 verabschiedet werden, dennoch scheint die Aufgabe nicht unlösbar zu sein. Der durch den Beschluss aufgestellte, von Prof. Lajos Vékás, und vom Staatssekretär des Justizministeriums Barna Berke geleitete Kodifikationsausschuss hat das Konzept des neuen IPR-Gesetzes Ende November 2015 ausgearbeitet⁴. Bis Ende Januar 2016 wird das Konzept zur Debatte an Fachkreisen und an die Öffentlichkeit gestellt⁵. 10 Monate nach dem Abschluss der Debatte, bis Ende November 2016 soll der endgültige Text des Entwurfes fertiggestellt werden. Anders als in Polen⁶, gab es in Ungarn in den wissenschaftlichen Kreisen keine Meinungs-

---

¹ Gesetz No. V. 2013 über das Zivilgesetzbuch Amtsblatt (Magyar Közlöny) 2013, No. 31.

² János Németh, István Varga (Hrsg.), *Egy új polgári perrendtartás alapjai (Die Grundzüge einer neuen Zivilprozessordnung)*, HVG ORAC, Budapest 2015.

³ Verkündet im Magyar Közlöny 2015, No. 72.

⁴ *Az új nemzetközi magánjogi törvény koncepciója (Das Konzept des neuen IPR-Gesetzes)*, Manuskript in ungarischer Sprache, Budapest 2015. Das Konzept (im weiteren IPRG-Konzept) beruht auf den Vorbereitungsstudien der Kommissionsmitgliedern. Sie ist in XV. Abschnitte gegliedert und besteht aus 258 Absätzen.

⁵ Zur Zeit der Abschlusses des Manuskripts läuft die vorgesehene Zeit für die Debatte, die zu kurz zu sein scheint, um wirklich definitive Ergebnisse bringen zu können.

⁶ Darüber berichtet Andrzej Mączyński, Erfahrungen Polens mit der Kodifizierung des internationalen Privatrechts Tomislav Borić, Brigitta Lurger, Peter Schwarzenegger, Ulfried Terlitzka (Hrsg.), *Öffnung und Wandel Die internationale Dimension des Rechts II. Festschrift für Willibald Posch zum 65. Geburtstag*, LexisNexis, Wien 2011, s. 440–441. Er kritisiert den damaligen Gesetze-

verschiedenheiten darüber, ob die Neukodifikation zu jener Zeit, als das Haager Programm der Europäischen Union noch nicht ganz verwirklicht worden ist, zu früh sei, oder nicht. Es wird also kodifiziert. Im nächsten sollen einige Argumente für eine Neukodifizierung kurz erwähnt werden.

In den, seit dem Inkrafttreten der Gesetzesverordnung 13. 1979 über das internationale Privatrecht (von nun an Kodex genannt) vergangenen gut dreieinhalb Jahrzehnten sind die gesellschaftlich-wirtschaftlichen Verhältnisse in Ungarn und in Europa grundlegend verändert worden. Dasselbe gilt auch für das ganze Rechtssystem sowie im Lande, als auch in den anderen ehemals sozialistischen Ländern. Der Kodex kann – trotz der vielen Modifizierungen – nicht den heutigen Anforderungen entsprechen⁷. Die Modifizierungen, von denen die meisten im Zusammenhang mit der fortschreitenden Europäisierung des IPR stattgefunden haben, sind nicht immer genau durchdacht worden⁸ und haben ausserdem die eigentliche Kohärenz der Normen zerrüttet. Um die Lage mit den Worten des berühmten ungarischen Juristen und Politikers Ferenc Deák, dem Vorbereiter des Ausgleichs zwischen Ungarn und der Habsburgmonarchie auszudrücken, wenn eine Weste einmal falsch zugeknöpft wurde, muss sie erst ausgeknöpft werden um wieder richtig zugeknöpft werden zu können. Mit einer Neukodifizierung wird es ausserdem möglich, das neue IPR-Gesetz mit dem neuen Zivilgesetzbuch in Einklang zu bringen.

Die Aufgabe des Gesetzgebers ist nicht leicht. Das IPR war seit jeher – oft zu Recht, manchmal aber auch zu Unrecht – für seine Komplexität und Kompliziertheit kritisiert worden. Im 21.-sten Jahrhundert wurde es noch komplizierter als je vorher. Die Zahl der internationalen Übereinkommen kollisionsrechtlicher Relevanz, die dem autonomen IPR vorgehen, ist gestiegen. Ausserdem kann das IPR eines Mitgliedstaats der EU nur zum einen Bruchteil autonom gestaltet werden. Die in der EU immer weiterreichende Vereinheitlichung des internationalen Zivilprozess- und Privatrechts führt zu einem wahren Labyrinth der Übereinkommen, Verordnungen, Richtlinien und autonomen Kollisionsnormen. Man kann von den Kollisionen von Kollisionsnormen Sprechen. Der Prozess der Europäisierung ist nicht abgeschlossen, es gibt Vorentwürfe und bei einigen Verordnungen sind Revisionen vorgesehen. Ein IPR-Gesetz eines EU-Mitgliedstaats, die an der justiziellen Zusammenarbeit beteiligt ist, ist daher kein klassisches Gesetzeswerk, kein Kodex im herkömmlichen Sinne, kein Orientteppich, sondern nur ein Flickenteppich, der aber gut funktionieren soll.

Trotz der Schwierigkeiten der Aufgabe haben einige Mitgliedstaaten in den letzten Jahren neue IPR-Gesetze verabschiedet. Da die meisten IPR-Gesetze in den Mittel- und Osteuropäischen Ländern in den 60-er, 70-er Jahren oder zu Beginn der 80-er Jahre kodifiziert worden sind, ist diese Kodifikationswelle nachvollziehbar. Aus unserer

---

sentwurf und charakterisiert ihn als „eine inkohärente Kompilation von Bestimmungen unterschiedlicher Provenienz“.

⁷ Lajos Vékás, *Egy új nemzetközi magánjogi törvény megalkotásának elvi kérdéseiről (Über die prinzipiellen Fragen der Schaffung eines neuen IPR-Gesetzes)*, Jogtudományi Közlöny 2015, No. 6, s. 295–299.

⁸ Siehe die Kritik von Lajos Vékás, *A nemzetközi magánjogi törvény módosításáról (Über die Modifizierung des IPR-Gesetzes)*, Magyar Jog 2009/6, s. 321–326.

Region kann die Reform des rumänischen Privatrechts samt IPR-Regeln aus dem Jahre 2009⁹, das polnische IPR Gesetz vom Jahre 2011¹⁰ und das tschechische IPRG von 2012¹¹ erwähnt werden. Um ein Beispiel aus Westeuropa zu nennen kann man das 10. Buch des holländischen BGB erwähnen¹². Es gibt also Beispiele, die beachtet werden können, von denen man lernen kann, die aber zum Teil auf unterschiedlichen Konzeptionen beruhen.

2. ZUR KONZEPT DES NEUEN GESETZES

2.1. NORMENHIERARCHIE – ANWENDUNGSBEREICH

Das neue Gesetz soll vor allem sein Anwendungsbereich bestimmen und ein klares Verhältnis zu den internationalen Übereinkommen und des EU Rechts festlegen. Im geltenden Recht wird im § 2. allgemein nur das Verhältnis zu den ersteren geregelt¹³ und zur Vorrang der einzelnen EU Verordnungen nur an manchen – aber nicht an allen nötigen – Stellen des Besonderen Teils hingewiesen. Als Vorbild für die Neuregelung kann die deutsche Regelung in Art. 3. EGBGB dienen. Nach dem Konzept werden aber die einzelnen Verordnungen an dieser Stelle nicht einmal beispielsweise erwähnt. Auf sie wird an den entsprechenden Stellen der „Besonderen Teils“ im Gesetzestext hingewiesen¹⁴.

2.2. GESETZESSTRUKTUR

Bei der Ausgestaltung der Struktur wird zwar aus der Struktur des geltenden Kodex ausgegangen, an einigen Stellen wird aber davon jedoch abgewichen. So wird das internationale Familienrecht anstatt wie bisher nicht nach dem internationalen Erbrecht sondern die Struktur des neuen Zivilgesetzbuches folgend, nach dem Abschnitt über die Personen behandelt, und die Kollisionsnormen über das geistige Eigentum (Urheberrecht und Gewerblicher Rechtsschutz) werden anstatt vor, erst nach dem Abschnitt über das Sachenrecht in das Gesetz eingegliedert¹⁵.

---

⁹ Lege Nr. 287 din 17 iulie 2009 privind Codul civil Monitorul Oficial nr. 511. 24.07.2009.

¹⁰ Gesetz vom 4. Februar 2011. über das Internationale Privatrecht. Inkraft seit dem 16. Mai 2011. Den Gesetzestext in englischer Sprache siehe http://pil.mateuszplich.edh.pl/New_Polish_PIL.pdf (Aufgesucht am 29.12.2015). *Eine deutschsprachige Kurzdarstellung von Maksymilian Pazdan: das neue polnische Gesetz über das internationale Privatrecht*, IPRax 2012/1, s. 77–81.

¹¹ Gesetz No. 91/2012 vom 25. Januar 2012. In Kraft seit dem 1. Januar 2013. In englischer Sprache zugänglich <http://www.brizatrubac.cz/en/binder/miscellaneous/preklad-zakona-omezinarodnim-pravu-soukromem-2> (Aufgesucht am 29.12.2015).

¹² Veröffentlicht im Amtsblatt 2011. Nr. 340. In Kraft seit dem 1.1.2012.

¹³ „Diese Gesetzesverordnung findet auf eine Frage, die durch internationalen Vertrag geregelt ist, keine Anwendung“. Der ungarische und deutsche Paralleltext der Gesetzesverordnung ist abgedruckt in Wolfgang Riering (Hrsg.), *IPR-Gesetze in Europa*, CH Beck München, Stämpfli + Cie AG Bern 1997, s. 364–409.

¹⁴ IPRG-Konzept Absatz 21.

¹⁵ IPRG-Konzept Absatz 30.

